

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Saavutettavuus, vesibussiliikenne, liikennekokeilu, yhdenvertaisuuden edistäminen

Diaarinumero: YVTLTK/2XX/2017

Antopäivä: XX.XX.2018

Vammastaan johtuen liikkumiseensa pyörätuolia käyttävä hakija oli aikonut matkustaa julkisen liikenteen vesibussilinjan veneellä. Hän oli kuitenkin saanut kaupungilta tiedon, etteivät vesibussilinjan kaikki laiturit olleet esteettömiä. Hakijalle oli selvitetty kyseessä olleen pikavauhtia toteutettu kokeilu, jossa kaikkia laitureita ei voitu muuttaa esteettömiksi, ja jonka perusteella päätettäisiin mahdollisesta vesibussiliikenteen jatkosta tulevina kesinä. Kokeilun yhteydessä kerättiin käyttäjäkokemuksia. Jos vesibussiliikennettä jatkettaisiin tulevina kesiä, se kilpailutettaisiin niin, että kilpailutuksessa pyritään liikkumisen esteettömyyteen kuten muussakin kaupunkiseudun joukkoliikenteessä.

Ottaen huomioon, että YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumista valvovan komitean mukaan sopimuksen 5 artiklan 2 kohdan syrjäntäkielto velvoittaa määrittelemään kielletyksi syrjinnäksi pääsyn epäämisen vammaisilta yhdenvertaisesti kuljetukseen, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että asiassa oli syntynyt syrjäntäolettava välillisestä syrjinnästä, jolloin todistustaakka kääntyi. Vastaajan on oletettava kumotakseen näytettävä, ettei se ole menetellyt yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjäntäkiellon vastaisesti.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että asiaa yhdenvertaisuuslain soveltamisen kannalta arvioitaessa oli otettava huomioon, että kyse oli ollut kokeiluhankkeesta, jolla kerättiin tietoja kävijämääristä sekä palautetta käyttäjiltä, ja että Turun kaupunki oli ryhtynyt toimenpiteisiin hankkeen esteettömyyden edistämiseksi liikennöitsijän kanssa solmimaansa sopimukseen otetulla vähimmäisvaatimuksella siitä, että myös liikuntarajoitteisten mahdollisimman hyvä kulku alukseen tulee mahdollistua, ja että liikennöintiin käytetty alus on ollut tämän vähimmäisvaatimuksen mukainen. Lisäksi oli otettava huomioon, että kaupunki ryhtyi laiturirakennelmien esteellisyyden osittaiseen poistamiseen, ja että myös liikuntarajoitteisten henkilöiden oli mahdollista osallistua kokeiluun, ja ettei laiturirakennelmien esteellisyyden poistaminen kokonaisuudessaan ollut mahdollista hankkeen nopean aikataulun johdosta.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että vesibussiliikenteen kokeiluhankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi käytetyt keinot olivat asianmukaisia ja tarpeellisia yhdenvertaisuuslain 13 §:n tarkoittamalla tavalla.

Asiassa saadun selvityksen perusteella yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi asiassa syntyneen syrjäntäolettan kumoutuneen ja hylkäsi hakemuksen.

Asian tausta

Hakija käyttää vammastaan johtuen liikkumiseensa pyörätuolia. Hän oli aikonut mennä Turun keskustasta Ruissaloon julkisen liikenteen Vesibussilinjan veneellä 31.5.2017. Hän oli kuitenkin saanut 29.5.2017 Turun kaupungilta tiedon, etteivät vesibussilinjan laiturit Turussa ja Ruissalossa olleet esteettömiä. Hakijalle oli selvitetty kyseessä olevan pikavauhtia 22.5.2017 – 13.8.2017 välisenä aikana toteutettu kokeilu, jossa kaikkia laitureita ei voitu muuttaa esteettömiksi, ja jonka perusteella päätettäisiin mahdollisesta vesibussiliikenteen jatkosta tulevina kesinä. Kokeilun

yhteydessä kerättiin käyttäjäkokemuksia. Jos vesibussiliikennettä jatketaan tulevina kesiä, se kilpailutetaan niin, että kilpailutuksessa pyritään liikkumisen esteettömyyteen kuten muussakin Turun kaupunkiseudun joukkoliikenteessä. Turun kaupunginvaltuusto päätti marraskuussa 2017, että vesibussista tulee pysyvä palvelu.

Asiassa on riidatonta, että vesibussiliikennekokeilussa käytettyyn alukseen oli esteetön pääsy, jos venelaituri oli esteetön sekä että aluksella liikennöidyn reitin kaikilta laitureilta ei ollut esteetöntä kulkua alukseen.

Hakijan vaatimukset

Hakija pyytää lautakuntaa toteamaan Turun kaupungin syrjineen häntä ja muita turkulaisia vammaisuuden perusteella ja samalla laiminlyöneen yhdenvertaisuuslain mukaisen viranomaisen yhdenvertaisuuden edistämisvelvoitteen. Hakija pyytää lautakuntaa kieltämään kaupunkia syrjimästä jatkossa ja asettamaan uhkasakon sen turvaamiseksi, että kaupunki joko lopettaa syrjivän liiketoiminnan tai saattaa sen välittömästi esteettömäksi.

Hakijan perustelut

Hakija katsoo, ettei ole hyväksyttävää, että kokeiluja tehdään siten, etteivät kaikki voi niihin osallistua. Vesibussiliikenne koskettaa lukuisia henkilöitä, sekä turkulaisia että turisteja. Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta ei ole vesibussiliikennekokeilusta päättäessään edellyttänyt siltä esteettömyyttä. Hakija katsoo viranomaisen toimineen syrjivästi, eikä yhdenvertaisuuslain mukaisen viranomaisen yhdenvertaisuuden edistämisvelvoitteen mukaisesti. Hakija katsoo, että julkisen liikenteen järjestäminen esteellisenä merkitsee YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen määräysten loukkausta.

Vastaaajan vastaus

Turun kaupunki katsoo, että vesibussiliikenteen järjestämisessä ei ole yhdenvertaisuuslain vastaisesti syrjitty vammaisia henkilöitä eikä laiminlyöty viranomaisen yhdenvertaisuuden edistämisvelvoitetta.

Vastaaajan perustelut

Turun kaupunki myöntää, että nykyiset kulkuyhteydet kaikilta satamalaitureilta vesibussiin eivät täytä esteettömyyden vaatimuksia. Vesibussissa on mahdollista kuljettaa pyörätuolia, mikäli kulku satamalaiturilta onnistuu.

Kyseessä on kuitenkin lyhytaikainen kokeilu, jonka perusteella tehdään ratkaisu toiminnan jatkumisesta seuraavina kesinä. Mikäli toimintaa jatketaan, tullaan esteettömyysasiat huomioimaan satamalaiturirakenteiden suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä ja hankinnan osalta kalustoa koskevilla vaatimuksilla, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 1177/2010 matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä edellyttää. Yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentin edellyttämät mukautukset toteutetaan tässä vaiheessa. Kokeilun lyhytaikaisuuden

vuoksi mukautuksia ei ole ollut mahdollista tehdä tänä kesänä lukuun ottamatta Forum Marinumin satamalaiturin luiskan rakentamista.

Seudullinen joukkoliikenne on järjestänyt Ruissalon saarelle linja-autoyhteyden, joka täyttää esteettömyyden vaatimukset, joten pyörätuolilla liikkuva henkilö pääsee Ruissaloon esteettömästi linja-autolla. Pyörätuolilla liikkuvan henkilön on mahdollista kokeilla vesibussiliikennettä kokeilun aikana siirtymällä kantakaupungista linja-autolla Ruissaloon ja siirtymällä vesibussiin Ruissalon telakan satamalaiturilta, joka on esteetön.

Turun kaupunki on lisäksi järjestänyt erillisellä sopimuksella vesibussiliikennettä Vepsän saareen, jossa on kaupungin virkistysalue. Sopimuksen mukaan liikuntavammaisten pääsy alukseen tulee olla ratkaistu. Tämä vesibussi poikkeaa tarvittaessa myös Ruissalon kansanpuiston satamalaiturille. Vesibussiin on pyörätuolilla kulkevan henkilön mahdollista päästä. Kaupunki on siten sopimuksilla mahdollistanut myös liikkumisesteisten henkilöiden kulun vesitse Ruissalon ja Vepsän saarille.

Vaikka Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1177/2010 matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä ei suoranaisesti koske nyt kysymyksessä olevaa liikennettä asetuksen soveltamisalan rajoitusten perusteella, voitaneen asetuksen 8 artiklan 1 b kohdassa mainittuja rajoituksia soveltuvin osin ottaa huomioon harkittaessa yhdenvertaisuuslain syrjintäkiellon tulkintaa.

Turun kaupunki katsoo, että tulisi harkita yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaa asiassa, koska liikenne- ja turvallisuusvirasto (Trafí) on 1.6.2017 päivätyssä meri- ja sisävesiliikenteen matkustajan oikeuksia koskevan EU –asetuksen (1177/2010) täytäntöönpanoa koskevassa kertomuksessaan 2015-2016 todennut, että vammaisten ja liikuntarajoitteisten yksittäisten valitusten toimivaltainen käsittelijä on Trafí. Turun kaupunki esittää, että lautakunta hankkisi Trafín lausunnon hakemuksen johdosta ennen asian ratkaisua.

Lisäksi Turun seudullinen joukkoliikenne pyytää yhdenvertaisuuslain 20 §:n 2 momentin perusteella lautakunnan lausuntoa siitä, miten esteettömyys tulisi järjestää siinä tapauksessa, että seudullinen joukkoliikenne päättää jatkaa kokeilun jälkeen myös tulevina kesinä.

Lausunnon antaminen Turun seudulliselle joukkoliikenteelle

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että se on päättänyt 5.9.2017 puheenjohtajan päätöksellä, ettei ole aiheellista antaa asiassa erillistä lausuntoa, koska liikuntavammaisen henkilön syrjintää ja esteettömyyttä Turun seudun joukkoliikenteen järjestämässä vesibussiliikenteessä koskeva asia on vireillä lautakunnassa.

Lausunnon pyytäminen liikenne- ja turvallisuusvirastolta

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei sen käsiteltävänä olevassa yhdenvertaisuuslain soveltamisesta koskevassa asiassa ole tarpeen pyytää lausuntoa liikenne- ja turvallisuusvirastolta.

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kysymys siitä, oliko julkisen vesibussiliikenteen kolme kuukautta kestäneen kokeilun järjestäminen osittain esteellisenä ollut hakijaa syrjivää sekä onko Turun kaupunki kokeilua järjestäessään laiminlyönyt yhdenvertaisuuslain mukaisen velvollisuutensa yhdenvertaisuuden edistämiseen.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo olevansa asiassa toimivaltainen ja hylkää hakemuksen.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että yhdenvertaisuuslain soveltamisala on yleinen ja että sitä sovelletaan myös julkisen liikenteen järjestämiseen.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan syrjintä vammaisuuden perusteella on kielletty.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan merkitystä ei ole sillä, onko tekijän tarkoituksena ollut syrjiä, jos menettelyä on objektiivisin perustein arvioituna pidettävä syrjintänä. (HE 19/2014 vp., s.71)

Välittömänä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan sitä, että jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Välillisenä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan sitä, että näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Suomessa 10.6.2016 voimaan tulleen YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen (27/2016) 5 artiklan 2 kohdan mukaan sopimuspuolet kieltävät kaiken syrjinnän vammaisuuden perusteella ja takaavat vammaisille henkilöille yhdenvertaisen ja tehokkaan oikeussuojan syrjintää vastaan syrjintäperusteesta riippumatta. Sopimuksen 9 artiklassa säädetään esteettömyydestä ja saavutettavuudesta. Artiklan 1 kohdan mukaan vammaisille henkilöille on varmistettava muiden kanssa yhdenvertainen pääsy kuljetukseen. Toimia, joihin sisältyy saavutettavuuden esteiden tunnistaminen ja poistaminen, sovelletaan muun muassa rakennuksiin ja kuljetukseen. Artiklan 2 b kohdan mukaan sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet, joilla varmistetaan, että yksityiset tahot, jotka tarjoavat yleisölle avoimia tai tarjottavia tiloja ja palveluja, ottavat huomioon kaikki esteettömyyden ja saavutettavuuden osatekijät vammaisten henkilöiden kannalta.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen toteutumista valvovan komitean mukaan sopimuksen tarkoittama saavutettavuus liittyy ihmisryhmiin, kun taas kohtuulliset mukautukset liittyvät yksilöihin. Velvollisuus turvata saavutettavuus on olemassa jo ennen kuin yksilö pyytää päästä johonkin paikkaan tai käyttää jotakin palvelua (Committee on the Rights of Persons with Disabilities, General Comment No. 2 (2014), kpl 25). Saavutettavuuden järjestämiseen velvollinen ei voi laiminlyödä velvoitettaan vetoamalla taakkaan, joka aiheutuu saavutettavuuden järjestämisestä vammaisille henkilöille. (CRPD/C/14/D/21/2014, yksilövalitus, asia No. 21/2014, 14.9.2015, kpl. 8.4 ja kpl 8.5). Komitean mukaan sopimuksen 5 artiklan 2 kohdan mukainen syrjäntäkielto velvoittaa sopimusvaltiot selkeästi määrittelemään kielletyksi syrjinnäksi muun muassa kuljetukseen pääsemisen epäämisen (Committee on the Rights of Persons with Disabilities, General Comment No. 2 (2014), kpl 29).

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivalta

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että sillä on yhdenvertaisuuslain 18 §:n 1 momentin ja 21 §:n 2 momentin nojalla toimivalta tutkia asia.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, ettei Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta N:o 1177/2010 matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä sovelleta asiaan asetuksen 2 artiklan 2 kohdan b alakohtaan sisältyvästä soveltamisalarajoituksesta johtuen. Asetusta ei sovelleta matkustajiin, jotka matkustavat aluksilla, joiden käytöstä vastaava miehistö koostuu enintään kolmesta henkilöstä, ja vesibussiliikenteeseen käytetyn m/s Ruissalon vahvistettu miehistövahvuus on 2 henkilöä.

Näin ollen liikenne- ja turvallisuusviraston (Trafi) nimeämisellä meri- ja sisävesiliikenteen matkustajan oikeuksia koskevan EU –asetuksen (1177/2010) täytäntöönpanosta vastaavaksi viranomaiseksi asetuksen 25 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti taikka Trafin antamalla ilmoituksella siitä, että vammaisten ja liikuntarajoitteisten yksittäisten valitusten toimivaltainen käsittelijä on asetuksen 25 artiklan 3 kohdan mukaisesti Trafi, ei ole yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan tai asian ratkaisemisen kannalta merkitystä.

Syrjintäoletettaman syntyminen

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että esteettömyyttä koskevista vaatimuksista sekä yleis- ja pysyväisluonteisista esteettömyystoimenpiteistä ei säädetä yhdenvertaisuuslaissa, vaan muualla lainsäädännössä.

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Pelkkä väite tai epäily syrjinnän tai vastatoimien kiellon rikkomisesta ei riitä syrjintäoletettaman syntyminen.

Syrjintäoletettaman synnyttävistä tosiseikoista ei edellytetä täyttä näyttöä.

Kun syrjintäoletettava on syntynyt, todistustaakka siirtyy vastaajalle. Vastaajan mahdollisuutena on kumota kantajan esittämä näyttö tai heikentää sitä niin, että näyttö jää näyttökynnyksen alle.

Asiassa saadun selvityksen mukaan Turun kaupunki on toteuttanut julkisen joukkoliikenteen palveluna kokeilun vesibussiliikenteen järjestämisestä, joka on ollut venereitin laitureista johtuen osittain esteellinen niin, ettei hakija ole voinut vammastaan johtuen osallistua siihen yhdenvertaisesti muiden kanssa, koska hänen ei ollut mahdollista päästä vesibussiin tai siitä pois kuin joissakin vesibussin pysähdyspaikoista.

Edellä selostetuin perustein ja ottaen huomioon, että YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumista valvovan komitean mukaan sopimuksen 5 artiklan 2 kohdan syrjintäkielto velvoittaa määrittelemään kielletyksi syrjinnäksi pääsyn epäämisen vammaisilta yhdenvertaisesti kuljetukseen, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että asiassa on syntynyt syrjintäolettaama välillisestä syrjinnästä, jolloin todistustaakka kääntyy. Vastaajan on olettaama kumotakseen näytettävä, ettei se ole menetellyt yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjintäkiellon vastaisesti.

Syrjintäolettamien kumoaminen

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa aluksi, ettei asiassa ole kyse yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuista kohtuullisista mukautuksista, jotka ovat luonteeltaan tapauskohtaisia yksilön yksittäisessä tilanteessa pyytämiä toimenpiteitä. Näin ollen Turun kaupungin esittämällä yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentin edellyttämien mukautusten toteuttamisella, jos vesibussiliikennettä tullaan jatkamaan, ei ole merkitystä arvioitaessa julkisen joukkoliikennepalvelun järjestämisen esteellisyyttä ja mahdollista syrjivyyttä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vesibussikokeiluhankkeen tavoite edistää matkailua sekä lisätä Turun houkuttelevuutta merellisenä joukkoliikennekaupunkina on hyväksyttävä yhdenvertaisuuslain 13 §:n tarkoittamalla tavalla.

Lautakunta katsoo, ettei sillä kaupungin esittämällä seikalla, että Ruissaloon on ollut mahdollista päästä myös esteettömästi bussilla, ole asian arvioinnissa merkitystä, koska asiassa on kyse mahdollisuudesta osallistua matkailun edistämiseksi ja Turun houkuttelevuuden lisäämiseksi merellisenä joukkoliikennekaupunkina toteutettuun kokeiluun. Bussilla matkustaminen ei ole vesibussiliikennettä vastaava vaihtoehtoinen liikkumismuoto, kun siinä ei ole kysymys merellisestä joukkoliikenteestä.

Kaupungin vesibussiliikennettä hoitaneen liikennöitsijän kanssa 12.4.2016 solmimassa sopimuksessa kalustolle asetettujen vähimmäisvaatimusten mukaan laiturialueet huomioiden tulee mahdollistaa myös liikuntarajoitteisten mahdollisimman hyvä kulku alukseen. Saadun selvityksen mukaan alukseen on mahdollista päästä pyörätuolilla, jos laiturirakenteet sen mahdollistavat. Sopimuksen mukaan vesibussin pysäkkien suunnittelusta vastaa tilaaja.

Asiassa saadun selvityksen mukaan myös pyörätuolilla liikkuvan henkilön oli mahdollista kokeilla vesibussiliikennettä siirtymällä kantakaupungista linja-autolla Ruissaloon ja siirtymällä vesibussiin Ruissalon telakan satamalaiturilta, joka on esteetön. Ruissalon kansanpuiston laituria lukuun ottamatta, muiden vesibussireitin laitureiden esteettömyyttä on parannettu, mutta ne eivät kuitenkaan täytä täysin esteettömyydelle asetettavia vaatimuksia.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että asiaa yhdenvertaisuuslain soveltamisen kannalta arvioitaessa on otettava huomioon, että kyse on ollut kokeiluhankkeesta, jolla kerättiin tietoja kävijämääristä sekä palautetta käyttäjiltä, ja että Turun kaupunki on ryhtynyt toimenpiteisiin hankkeen esteettömyyden edistämiseksi liikennöitsijän kanssa solmimaansa sopimukseen otetulla vähimmäisvaatimuksella siitä, että tulee mahdollistaa myös liikuntarajoitteisten mahdollisimman hyvä kulku alukseen, ja että liikennöintiin käytetty alus on ollut tämän vähimmäisvaatimuksen mukainen. Lisäksi on otettava huomioon, että kaupunki ryhtyi laiturirakennelmien esteellisyyden osittaiseen poistamiseen, ja että myös liikuntarajoitteisten henkilöiden oli mahdollista osallistua kokeiluun, ja ettei laiturirakennelmien esteellisyyden poistaminen kokonaisuudessaan ollut mahdollista hankkeen nopean aikataulun johdosta.

Edellä selostetuilla perusteilla yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vesibussiliikenteen kokeiluhankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi käytetyt keinot olivat asianmukaisia ja tarpeellisia yhdenvertaisuuslain 13 §:n tarkoittamalla tavalla.

Asiassa saadun selvityksen perusteella yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo asiassa syntyneen syrjintäolettan kumoutuneen.

Viranomaisen velvollisuus yhdenvertaisuuden edistämiseen

Yhdenvertaisuuslain 5 §:n 1 momentissa säädetään viranomaisen velvollisuudesta edistää yhdenvertaisuutta. Viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava viranomaisen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan toiminnan yhdenvertaisuusarvioinnin tulee kohdistua mahdollisuuksien mukaan siihen, miten yhdenvertaisuusnäkökulma on otettu huomioon viranomaisen tehtäviin kuuluvien toimintojen järjestämisessä samoin kuin siihen, miten sen toiminta on tosiasiallisesti vaikuttanut syrjinnän vaarassa olevien ryhmien asemaan. Viranomaisen tulee toimialallaan arvioida yhdenvertaisuuden toteutusta esimerkiksi asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Edistämistoimet voivat olla luonteeltaan toimenpiteitä syrjinnän havaitsemiseksi tai ennaltaehkäisemiseksi tai yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettua positiivista erityiskohtelua. Edistämisessä on usein kyse toimenpiteistä, joilla julkiset palvelut pyritään järjestämään syrjinnän vaarassa olevien ryhmien tarpeet paremmin huomioon ottavalla tavalla.

Selvää on, että viranomaisen on erityisesti muutettava niitä olosuhteita, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista. Laajoissa tai muutoin merkitykseltään tärkeissä hankkeissa on arvioitava, vaikuttaako hanke syrjinnän vaarassa olevien ryhmien oikeuksiin, velvollisuuksiin tai asemaan. (HE 19/2014 vp., s. 61).

Yhdenvertaisuuslautakunta on edellä todennut Turun kaupungin ryhtyneen kokeiluhanketta toteuttaessaan esteettömyyttä ja siten yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin.

Lisäksi lautakunta on selvittänyt Turun kaupungin perustaneen esteettömyysasiamiehen toimen, jonka tehtäviin kuuluu etsiä, välittää ja tuottaa sekä yleistä että teknistä tietoa esteettömyydestä ja esteiden poistamisesta, kouluttaa, neuvoa ja opastaa kaikissa esteettömyyteen liittyvissä asioissa, käynnistää ja ylläpitää yhteydenpitoa sekä kunnallisten että yksityisten suunnittelijoiden, rakentajien ja käyttäjien sekä muiden osapuolten kesken, edistää esteettömyyttä toteuttavien ja parantavien käytäntöjen toteutumista suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa, luoda ja ylläpitää esteettömyyteen liittyviä ja sitä edistäviä verkostoja paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti, luoda toimiva järjestelmä esteiden välttämiseksi, kartoittamiseksi ja poistamiseksi luonnollisena osana kaupungin hallintoa.

Turun kaupunki on myös nimennyt vammaisneuvoston, jonka tehtävänä on edistää yhteistoimintaa viranomaisten, vammaisten henkilöiden ja vammaisjärjestöjen välillä tavoitteenaan edistää vammaisten henkilöiden edellytyksiä elää ja toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä.

Edellä selostettu huomioon ottaen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei Turun kaupunki ole laiminlyönyt yhdenvertaisuuslain 5 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuuttaan yhdenvertaisuuden edistämiseen.

Johtopäätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo asiassa syntyneen syrjintäoletettaman kumoutuneen, ja ettei Turun kaupunki ole laiminlyönyt velvollisuuttaan yhdenvertaisuuden edistämiseen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Laki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta (1327/2014) 1 §, 6 §, 13 § 1 momentti

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 2 § 1 momentti, 5 § 1 momentti, 8 §, 13 §, 14 §, 18 § 1 momentti, 21 § 2 momentti ja 28 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1177/2010 matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä 2 artiklan 2. kohdan b alakohta

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 27/2016) 5 artikla 2 kohta, 9 artikla 1 kohta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Tuomas Ojanen (puheenjohtaja), Riitta-Maija Jouttimäki, Merja Heikkonen, Pirkko Mahlamäki ja Sonya Walkila. Asian esittelijä Juhani Kortteinen.